

Santa Maria del Mont

P U B L I C A C I Ó M E N S U A L

DIRECTOR:

PERE VAYREDA i OLIVAS

PREU DE SUBSCRIPCIÓ: 1 PESSETA L'ANY
10 CÈNTIMS EL NÚMERO

(Amb llicència eclesíastica)

Una inscripció històrica al nostre Santuari

A l'entrada de l'ermita de Santa Maria del Mont, entre els carreus - tots irregulars - del mur de la dreta, n'hi ha un que duu gravada aquesta llegenda:

JESUS-CRISTUS REX VENIT IN
PACE DEUS HOMO FAC
TUS EST: MENTEM SANCTAM, SPONT
ANEAM HONORAMUS
ET PATRIE LLIBERA
TIONEM: (1)

Els caràcters lapidaris pertanyen, gairebé tots, a l'escriptura gòtica; n'hi ha, però, alguns, com els de les paraules *rex*, *pace*, *est* i *mentem*, que són d'estil monacal. Això d'emprar grafies diverses en un mateix text, no era pas cosa dessueta entre els epigrafistes de l'antiguitat abans ens fora cosa relativament fàcil de trobar cassos parioners amb el nostre.

Els mots *venit*, *in*, les lletres *a* i *c* de *factus* i la *t* de *liberationem* manquen, actualment, en l'inscripció lapidària de referència, raó per la qual en desxifrar-la, el malaguanyat arqueòleg olotí D. Josep Saderra i Mata, va haver-la,

(1) Les dificultats - provinents de les males condicions de llum - que reuneix el lloc on es troba la present inscripció, ens han privat, ben a malgrat nostre, de documentar degudament el present estudi acompanyant el calc de la sobredita llegenda.

també, de recompondre, ja que el text, degué ésser - alguna hora - llastimosament mutilat per mans barroeres.

La traducció literal que sembla correspondre a la tal llegenda és aquesta: «JESUCRIST REI VINGUÉ EN PAU, DÉU ES VA FER HOME: HONOREM LA MENT SANTA ESPONTÀNIA I CONQUERIDORA DE LA PÀTRIA».

¿Quina mà escrivia les belles paraules damunt del rústec parament de l'ermita? ¿Quin esperit animava aquells signes lapidaris perquè des del fosc recinte d'un santuari irradiessin insospitada claror damunt la sacietat medieval? L'invocació al Rei pacificador - el qui abans de la seva vinguda temporal fou anunciat com a Anyell de Déu qui venia a esborrar els pecats del món, acceptant, espontàniament, el sacrifici de la Creu per tal de conquerir-nos la pàtria ultraterrena - fou la divisa rituària de les «Lligues per la pau» que, en el decurs dels segles calorzè i quinzè funcionaren a la nostra terra, singularment en les contrades del Vallespir i Rosselló.

Així es dedueix de les inscripcions que duen gravades certes campanes d'aquestes contrades l'una pertanyent al vell priorat de Sant Vicens de Clairà - dependència de l'ordre del Cistell - l'altre corresponent a l'església de Vilallonga dels Monts, inscripcions totes molt semblants a la de Santa Maria del Mont que motiva el present estudi.

La primera, és com segueix:

ANNO DOMINI M CCC XX VIII
MENTEM SANCTAM SPONTANEAM HONOREM
DEO ET PATRIE LIBERATIONEM (1)

La de Vilallonga diu:

MENTEM SANCTAM SPONTANEAM HONOREM
DEO ET PATRIE LIBERACIONEM. M. CCCC X (2)

Probablement el qui dictà les ratlles lapidàries de l'ermita esmentada fou algun monjo benet de Sant Llorenç de Sous qui, fidel al lema de la seva ordre i a l'esperit de la lliga, volgué donar testimoni a la posteritat del reconeixement que sentia la comarca envers les virtuts del bisbe la memòria del qual no es pot separar dels anys del culte a la Verge del Mont.

Fem una mica d'història.

Un abat de Sous, de nom Bernat, amb les almoines dels devots i l'esforç dels monjos, aixecà una capella al cim de la muntanya - en temps del bisbe en Guillem de Vilamarí (1312-1318) - on pogué ésser venerada l'imatge de Maria que la comunitat benedictina honorava, des de temps immemorial, en la llur església de Sant Llorenç.

L'obra de l'ermitori portada a bon termini per fra Bernat a principis del segle XIV, va ésser mal acollida pel diocesà, qui, al·legant que el nou temple havia estat erigit sense la competent autorització, entenia que amb la susdita obra, esdevenien vulnerats, de fet, sos drets jurisdiccionals; la competència entaulada amb aquest motiu no es va poder resoldre per vies amistoses i, portada al terreny judicial, fou vençut l'abat i condemnat a pagar 17.000 sous a la mitra i la llur abadia de Sous a perdre els drets que pogué pretendre damunt del Santuari els quals foren declarats a favor del diocesà.

PERE VAYREDA I OLIVES.

(Seguirà)

(1) F. MONSALVATJE. «El Obispado de Elna» Vol. III, pàgs. 334-335.

(2) F. MONTSALVATJE. Obra i volum citats. Pàg. 75.

UN JORN APROFITAT

EREN quarts de cinc del matí del 18 del mes prop passat quan ens trobàrem els companys Xaudiera, Gallostra, Taberner, Mir, Planas, Morillo, Ferrer, Martí, Coll, Carreras, Dalmau, Ball-llosera, Balmaña, Orselli, Roca i Soler per tal d'emprendre la sortida amb autocar fins el poble de Beuda; arribàrem a dit poble prop de les sis; encara fosquejava, i emprenem la ruta vers al santuari de Ntra. Dona del Mont; el dia es presenta bó; al poc de caminar notàrem després de forta pujada i pronunciades, zigues-zagues, als nostres peus, el joliu poble de Beuda; l'horitzó s'aixampla; l'alba anava creixent; les muntanyes formen diferents siluetes en diferents tons; el firmament comença a groguitar pel reflexe del sol; els estels van perdent la seva força, arriba ja més poderós substitut; camí enllà i pujant sempre; de tant en tant contemplant les muntanyes lluny de nosaltres, que en altres jorns hem trepitjat, arribàrem a Roca Pastora, bonic cingle el qual nostres ulls no deixen de admirar, poc després som a Sous on visitàrem les runes del Monestir de Sant Llorenç del Munt. En ell s'hi troben uns bonics, però quasi totalment enrunats, claustres romànics. Un cop efectuada la visita decidírem esmorzar i després continuàrem la nostra ruta. A les 9 arribàrem a Nostra Dona del Mont. Santuari fundat pels benedictins a mitjans del segle XIV, es troba a 1.217 m. d'altura, l'església és molt senzilla i d'una sola nau; l'imatge de la Verge és un veritable joiell, digne d'ésser admirada en detall. En èpoques anteriors desgraciaren algunes coses, així com la corona feta del mateix tall d'alabastre, fou serrada per substituir-la per una de plata, el braç li fou trencat perquè no fes nosa per posar-li el vestit, i feren d'ell que es pogué posar i treure segons informació de l'atent reverend mossèn Enric, qui es troba al cuidado del Santuari; prompte la dita Imatge serà restaurada degudament, confiada al conegut artista senyor Renart. Es treballada amb alabastre policromat. Són també interessants uns retaules representant el Nou Testament.

No deixàrem, tampoc, de visitar l'habitació on mossèn Jacint Verdager escrigué l'obra «Canigó».

Les nostres signatures fóren estampades en l'àlbum de visitants, encapçalades amb un dibuix de la nostra ensenya del volgut company Planes en un vers improvisat en lloança de la Verge.

Deixàrem el Santuari amb recança i conten-tíssims de la nostra estada, donem les més expressives mercès al reverend per la seva atenta i agradable informació. Altra volta internats en el bosc amb el cor plè d'alegria i baixant sempre, passant per càn Falgàs, arribàrem a la casa pairal de càn Noguer, de Sagaró, on destinàrem per dinar; no tardàrem en desfer les motxilles doncs som aprop de la una i sembla que en nostres cossos hi manca quelcom; tampoc en xiular les paielles i en fer-se un estol i piles de queviures, satisfets ja, fórem a donar la nostra salutació al senyor Noguer qui junt amb la seva muller s'oferiren en donar plaer a nostres ulls d'interessants cosetes que enclouen els murs de la casa; a l'entrar ens féu l'efecte d'ésser en un temps llunyà; remarcables unes pintures murals; en l'espaiosa eixida hi ha unes magnífiques rajoles bellament dibuixades i pintades amb uns tons claríssims; interessant, i amb gran nombre de volums, és la biblioteca; en la capella de la casa, són guardats els restes d'un cós Sant; entusiasmats per la seva agradable atenció ens remerciàrem d'ells per visitar l'església de Santa Maria de Sagaró, fundada en el segle X, d'estil romànic, són molt notables uns retaules, veritable joia de pintura catalana, pintats a la primaria del segle XVI, dintre una bonica col·lecció de casulles, sobresurt, en calitat, una d'un dibuix exquisit i delicadament brodada. Joiosos de la nostra estada tornem a emprendre el camí seguint nostre itinerari vers el poble de Lladó; no trigà a fer-se fosc i seguim un troç de carretera equivo-cadament, sortim al poble de Cabanelles, des d'on fent una horeta de marrada anàrem a Lladó, pugem altra volta al autocar per retornar a la nostra volguda ciutat, baixant a Figueres donant en ella un petit tom.

Arribant a Girona amb els cors plens d'alegria, ens separem, sortint de nostres llavis:

« Fins un altre jorn ! »

ACÉRIM.

CULTES

Misses a intenció de:

Dolors Burjó, de Navata
Un devot de Sant Daniel (Girona)
Lluís Ribas, de Riudaura
Sr. Professor de Mayà
Una devota de Beuda
Dolors Rovira Sagaró.

ADMINISTRACIÓ

Des d'aquesta secció hom donarà mensualment notícia als nostres llegidors de les quantitats recollides a favor del nostre Santuari, i de com s'inverteixen les almoines; sempre estaran a disposició dels donants de sumes superiors a 100 ptes. anuals, els comprovants que es guarden en aquest Santuari.

Almoines rebudes per la restauració d'aquest Santuari del Mont:

<i>Suma anterior.</i>	. . .	1443'20 ptes.
Dr. Andreu Compta, pvre., Girona	. . .	50'00 »
Rnd. Evarist Feliu, pvre., Girona	. . .	5'00 »
Josep Portes, Mayà.	. . .	5'00 »
Francisco Casamor, Navata	. . .	125'00 »
Elena Vda. Cortada, Banyoles	. . .	10'00 »
Jaume Soler, Avinyonet (segona vegada)	. . .	5'00 »
D. J. de Noguer i Garriga, Sanahuja (Lleida)	. . .	5'00 »
Maria C. C., Girona	. . .	25'00 »
Dr. Josep Costa, pvre., Girona	. . .	4'00 »
Una devota de Girona.	. . .	1'00 »
Marian Jolis, Olot.	. . .	15'00 »
Parròquia de Sant Dalmay	. . .	2'00 »
Parròquia de Centenys.	. . .	22'35 »
<i>Total.</i>	. . .	1717'55 ptes.

(Despeses per la restauració del Santuari)

<i>Suma anterior.</i>	. . .	1237'20 ptes.
Per un marbre retrete	. . .	30'00 »
Embalatge.	. . .	3'00 »
Ports des de Figueres	. . .	8'00 »
Per 7 jornals de peó, a 3'50	. . .	24'50 »
Per dues càrregues rajola	. . .	10'00 »
<i>Total.</i>	. . .	1312'70 ptes.

NOTICIARI I AVÍS D'ADMINISTRACIÓ

♥ Hem rebut de Sant Feliu de Guíxols un formós recordatori de la gran festa celebrada amb motiu de la benedicció d'una senyera de la piadosa associació de l'Adoració Nocturna, d'aquella ciutat

♥ També hem rebut el Butlletí que edita mensualment el Grup Excursionista i Esportiu Gironí de la capital d'aquest bisbat.

En el número corresponent al mes de desembre darrer, s'hi transcriuen els formosos goigs de Nostra Dona del Mont precedits d'una breu informació atanyent a les populars estrofes en llaor de la nostra Verge.

En el mateix número hi llegim una impressió referent a l'excursió feta per elements del Grup a aquests cims, de qual visita ja en donarem compte oportunament.

En agrair al col lega gironí la seva deferència, ens plau de fer constar hem volgut reproduir l'esmentada impressió com una penyora de companyonia.

♥ L'àlbum de visitants del present any 1929, l'ha encapçalat un bell estol de Germans Maristes de Pontós, molts d'ells naturals de la gloriosa i mariana nació de Mèxic.

♥ Nostre bon amic mossèn Rafael Durant ha estat nomenat vicari de l'important Parròquia de Sant Feliu, de la ciutat de Girona.

NECROLÒGIQUES

Encomaneu a Déu l'ànima dels qui foren:

Reverend Joaquim Masdevall, traspassat a Riumors.

Rnd. Lluís Llapart, també a Girona

Dr. Esteve Cardelús, a Olot.

Dolors Sitjats i Poch; Mateu Amat, pare del nostre amic mossèn Lluís, traspassats també a Girona.

Joaquim Ferrer i Ferrer, a Tortosa.

A. C. S.

Agraïrem als subscriptors de la present FULLA que, per a facilitar les tasques de la secció administrativa de la mateixa, se serveixin satisfer l'import de la subscripció d'un any (1 pesseta) a qualsevol dels llocs on s'admeten subscripcions i que se relacionen a continuació.

Per subscripcions, estampes i goigs de Santa Maria del Mont a casa

Llibreria Francisco Geli: (Plateria)	Girona
• Joan Geli (Albareda)	Girona
• F. Mateu, de	Banyoles
• Joan Bonet, de	Olot
• Vidua Masdevall, de	Figueres
Mossèn Llambert Font	Sant Feliu de Guíxols

Gràcies espirituals

El Santíssim Pontífex Clement VII, en rescripte de 26 gener 1539, concedí 100 dies d'indulgència a tots els qui visitin la sagrada imatge de Nostra Dona del Mont. L'Il·lustríssim i Reverendíssim Sr. Bisbe de Girona Dr. Dionís Castaño Bermúdez, concedí 40 dies d'indulgència a tots els qui visitin el Santuari; altres 40 dies per cada Salve que es resi davant la imatge de la Verge del Mont; altres 40 dies per cada Salve que es resi en qualsevol lloc des d'on es vegi el Santuari; i altres 40 a tots quants facin caritat per la conservació i reparació del Santuari. Iguals indulgències concedí l'Excm. i Il·lrm. Sr. Dr. Florenci Lorente i Montón, i a més concedí 40 dies d'indulgència a tots els qui confessin i combreguin en el temple del nostre Santuari. Les mateixes gràcies espirituals concedí també l'Il·lrm. Dr. Constantí Bonet Zanuy amb motiu de sa visita; i a més concedí 40 dies per cada Pare Nostre; altres 40 per cada Ave Maria; altres 40 per cada Credo, i altres 40 per cada Salve que resin els devots davant la imatge de Nostra Senyora.

El 25 de juny de 1828, el qui fou Il·lrm. Bisbe de Girona, concedí així mateix 40 dies de perdó als qui resin una Salve a la vista d'aquest Santuari; altres 40 dies als qui facin caritat per la seva conservació. El Sant Pare té concedida una indulgència plenària en forma de jubileu als qui visitin aquest Santuari els dies de Sant Joan de Juny, de la Mare de Déu d'Agost i de Setembre, igualment que en llurs octaves.

El primer de juny de 1629, l'Il·lrm. Dr. Gil Manrique, bisbe de Girona, concedí 40 dies d'indulgència als qui visitin la Verge del Mont en les festivitats de Pasqua de Pentecostés o qualsevol festivitat de Maria.

Recentment, l'Il·lrm. Sr. Bisbe d'aquesta Diòcesis Dr. Josep Vila Martínez ha concedit 50 dies d'indulgència a tots els qui amb llurs almoines contribueixen a la conservació del Santuari.